SAHNE, PERDE, EKRAN,
MİKROFON OYUNCULAR SENDİKASI
(OYUNCULAR SENDİKASI)
HALASKARGAZİ CAD.
BARED APT. NO:167 K:4 D:4
ŞİŞLİ/İSTANBUL

T: (0212) 231 45 46
M: (0530) 821 00 98-99
F: (0212) 231 45 47

info@oyuncularsendikasi.org
www.oyuncularsendikasi.org

Oyuncular Sendikası

03.04.2020

Konu: COVİD-19 Pandemisi , Kültür Sanat Faaliyetlerinin Durdurulması, Sanatçıların Ekonomik Mağduriyeti, Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü Tarafından Önerilen Tazmin Yöntemi ve Önerilerimiz Hakkında

Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı'na;

Sayın Mehmet Nuri Ersoy

COVİD-19 Küresel Pandemisi ve Kültür Sanat Faaliyetlerinin Durdurulması

Dünya Sağlık Örgütü tarafından küresel pandemi ilan edilen koronavürüs (COVID-19) salgını tüm dünyada olduğu gibi ülkemiz içinde halk sağlığı açısından ciddi br tehdittir. Söz konusu salgının ülkemizden yayılmasının önlenmesi amacıyla da çeşitli tedbirler alınmaktadır.

Hepimizin bildiği üzere, bu kapsamda ilk olarak İçişleri Bakanlığı'nın 16 Mart 2020 tarihli Ek-2 sayılı genelgesi ile tiyatro, sinema, gösteri merkezi, konser salonu vb. kültür sanat mekanlarının faaliyetlerinin geçici olarak durdurulduğu ilan edilmiştir. Ardından, Cumhurbaşkanlığı'nın 20 Mart 2020 tarih 2020/3 sayılı genelgesi ile açık ve kapalı alanlarda düzenlenecek her türlü kültürel ve sanatsal faaliyetin Nisan ayı sonuna kadar ertelenmesinin uygun görüldüğü ilan edilmiştir. Alınan önlemler ile sahne sanatları, sinema, müzik, güzel sanatlar ve ilim ve edebiyat alanlarında faaliyet gösteren tüm sanatçıların faaliyetlerine son verilmiştir.

Sanatçıların İstihdam Biçimi, Sosyal Güvence ve Kayıtdışılık

Oyuncular Sendikası olarak kurulduğumuz 2011 yılından bu yana dikkat çekmeye çalıştığımız en büyük yapısal sorunlardan biri kayıtdışı istihdamdır. Faaliyet alanımıza giren sahne, perde, ekran ve mikrofon oyuncularının da dahil olduğu bu alanlarda faaliyet yürüten sanatçıların çok büyük bir kısmı iş hayatında aylık ücret usulüyle çalışmayan; proje, temsil, set, konser, gösteri, prova vb. faaliyetleri kapsamında gündelik yevmiye usulü ile çalıştığı gün üzerinden ücret alan sanatçılardır. Bu sanatçıların faaliyetleri durdurulduğu için hiçbir gelir elde etmeleri mümkün değildir. Ayrıca pek çoğu kayıt dışı çalışan bu sanatçılar, yevmiye usulü ile çalıştırılmaları nedeniyle sigortalılık süresi zorunluluğu nedeniyle işsizlik fonundan yararlanma imkanından da yoksundurlar.

Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü Tarafından Önerilen Tazmin Yöntemi

Sanat eserini ve sanatçıyı koruyan 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu gereği, bir eserin kar amacı güdülmeksizin bireysel kullanım için kopyalanması ve çoğaltılması mümkün. Ancak bu kopyalama neticesinde telif bedelini alamayan ve zarara uğrayan sanatçıların korunması amacıyla, uluslararası hukukta var olan ve bu konudaki global düzenlemeleri yapan Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü tarafından önerilen bir tazmin yöntemi var; üretilen, ithal veya ihraç edilen kaset, CD, DVD, matbaa makinesi, fotokopi makinesi gibi ürünlerden belli oranda bir tazminat harcı toplanarak sanatçılara veriliyor ve bu yolla zararları tazmin ediliyor.

Bu uygulama 2001 yılından beri FSEK kanununda da mevcuttur. Ülkemizde de kopyalamaya yarayan ürünlerin ihracatçılarından %3 oranında bir harç toplanarak 19 yıldır Kültür ve Turizm Bakanlığı adına açılmış olan özel bir hesapta toplandığı, Mart 2020'den itibaren bu tutara üretilen, ithal ve ihraç edilen cep telefonlarından alınacak %1 harç da ekleneceği bilinmektedir.

Öneri Gerekçesi

Kasım 2017'de TBMM'de yapılan bütçe görüşmeleri sırasında Kültür ve Turizm Bakanlığı hesabında toplanan telif kesintisinin 320 milyon TL olduğu, Aralık 2019 bütçe görüşmelerinde ise 180 Milyon TL olduğu vekillerce ifade edilmiştir. Yine meslek birlikeri de benzer açıklamalarda bulunmaktadır. Fikrî mülkiyet sisteminin güçlendirilmesi ile kültürel ve sanatsal faaliyetlerin yürütülmesi amacıyla Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından kullanılan bu bütçenin bir kısmının şu zor günlerde

hayatta kalma mücadelesi veren sanatçıları da destekleyecek şekilde , nakdi bir destek olarak sunulması gerektiğine inanıyoruz.

Zorunlu olarak evlerimizde kaldığımız bu olağanüstü dönemde, kültür ve sanat eserlerinin her birimiz için ne denli önemli olduğunu daha net görüyoruz. Sanat eserlerini yorumlayan, üreten, icra eden; sanatçıların işsiz kaldığı ve yevmiye alamadığı bu zor günlerinde sanatçılar için telif bedeli olarak toplanan bu birikmiş telif tutarının, tüm dünyada olduğu gibi bu süreçten etkilenen sanatçılara verilmesinin çok acil ve önemli bir gereklilik olduğunu ifade etmek istiyoruz.

Anayasa'mızın 73. Maddesi gereği sanatı ve sanatçıyı koruma pozitif yükümlülüğü kapsamının; ilgili Bakanlıklar, sanat kurumları, meslek birlikleri, sanatçı kuruluşları, sendikalar ve sivil toplum örgütlerinden oluşturulacak bir kurul vasıtası ile yerine getirebileceğine, müşkül durumdaki ve gelirinden yoksun kalan sanat emekçilerinin hayatlarını sürdürebilmelerinin sağlanabileceğine inanıyoruz.

2019- 2020 Tiyatro Sezonu Oyunlarında Görev Alan Yaklaşık Oyuncu Sayısı ile İlgili Bilgi Notu

Bu bilgi notu; İstabul, Ankara, İzmir, Adana, Mersin, Bursa, Diyarbakır, Van ve Batman illerinde faal olan tiyatrolar ve tiyatro topluluklarının 2019- 2020 sezonu için planlanmış ve COVİD-19 pandemisi sebebiyle yayınlanan genelge sonrası iptal edilen tiyatro oyunlarında görev alan oyuncu sayısını yaklaşık olarak ortaya koymayı amaçlamaktadır.

01.04.2020 - 02.04.2020 tarihleri arasında ulaştığımız tiyatrolar ve tiyatro toplulukları üzerinden aşağıdaki yaklaşık sayıya ulaştık. Bu sayıya oyunlarda sahne alan şarkıcılar, dansçılar, müzisyenler, figüranlar dahil edilmeye çalışılmıştır.

Yine belirtmek isteriz ki genelde kültür sanat faaliyetlerinin tamamına dair detaylı bir envanter çalışması yapılması gerektiği gibi özelde de, tiyatro alanına bir çalışma yapılması gerekmektedir. Bu çalışmayı COVİD-19 virüs salgınının pandemi ilan edilmesi ile ortaya çıkan ekonomik mağduriyetler sebebiyle Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın zaman kaybetmeden başlatmış olduğunu biliyoruz. Yakın zamanda da Bakanlık tarafından detaylı bir rapor açıklanacağını ümit ediyoruz.

Aşağıda geçtiğimiz iki gün içerisinde yaptığımız araştırmalar neticesinde, İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Diyarbakır, Adana, Mersin, Van ve Batman illeri için 2019-2020 sezonunda sahnelenmesi planlanan ve iptali gerçekleşen oyun ve oyuncu sayıları, tahmini olarak listelenmiştir. Bu tablo Türkiye genelini yansıtmamakla birlikte sezonda

en çok oyun çıkarılan büyük şehirleri (İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Diyarbakır, Adana, Mersin) kapsadığından genel bir fikir edinebilmemizi sağlayabilir.

Bakanlığınızca yapılacak araştırma sonucunda tüm Türkiye geneline dair bir rapor çıkacağına inanmaktayız.

Şehir	**Oyuncusu Sayısı**	**Korist Dansçı Figürasyon**	**Oyun Sayısı**
İstanbul	750-1000	Dahil	210
Ankara	400-500	Dahil	100
İzmir	180	Dahil	34
Bursa	143	Dahil	33
Diyarbakır	80	Dahil	10
Batman	15	Dahil	3
Van	20	Dahil	5
Adana	45	Dahil	15
Mersin	75	Dahil	25

Genel Toplam Oyuncu Sayısı :	**1.553 – 1983**	**Yaklaşık + - 2.000 kişi**

**Genel toplam İstanbul ve Ankara açısından farklılık gösterebilir, Mart 2020 itibariyle devam eden oyunlar hesaplandığında oyuncusu sayısı düşebilir.*

COVİD-19 Kürsel Salgını Sebebiyle İptal Olan Oyun ve Gösterilerde Çalışan Oyuncu, Opera Şarkıcısı ve Dansçıların Ekonomik Mağduriyetlerine İlişkin Çözüm Önerilerimiz

Bildiğiniz gibi 11.03.2020 tarihinde Sağlık Bakanı Sayın Dr. Fahrettin Koca'nın ülkemizde ilk resmi COVID-19 vakasını açıklaması ve aynı tarihte Dünya Sağlık Örgütü tarafından 'pandemi' ilan edilmesiyle birlikte ülkemizde alınan önlemler çerçevesinde ilk olarak Kültür-Sanat üretim merkezleri olan tiyatro sahneleri kapatıldı ve buralardaki tüm sahne sanatları etkinlikleri bir bir iptal edildi.

Her ne kadar Kültür-Sanat alanında iptallerden ötürü oluşan mağduriyetlerin giderilmesi adına Cumhurbaşkanlığı ve Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından açıklanan belli destek uygulamaları mevcut olsa da, bu uygulamalar büyük oranda işletmelere yönelik olup maalesef icracı sanatçı konumundaki oyuncuların ve performans sanatçılarının bireysel olarak mağduriyetlerini gideremememektedir. Tiyatro dünyamızın uzun yıllardır birikmiş yapısal sorunları nedeniyle icracı sanatçılar çoğu zaman eksik ya da yanlış usullerle çalıştırılmaktadırlar. Orta ve uzun vadede ilgili devlet kurumlarıyla birlikte çalışarak oyuncuların doğru statü ve usullerle kayıt altına alınarak çalıştırılmaları için her türlü önerimizi paylaşmaya hazırız.

Ancak ülkemizin COVID-19 virüsüyle topyekün savaştığı şu olağanüstü dönemde özellikle oyuncuların ve performans sanatçılarının bireysel anlamda mağduriyetlerinin giderilmesi için acil ve olağanüstü tedbirlerin ivedilikle alınması gerektiğine inanıyoruz. Anayasamızda yer alan Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin sanatı ve sanatçıyı koruma misyonu gereği bu tedbirlerin hayata geçirilebilmesi için ilk etapta aşağıdaki önerileri geliştirdik.

Buna göre;

Yukarıda da belirttiğimiz gibi **Mart – Nisan – Mayıs 2020 ayları için açıklanmış ve iptal edilen tüm oyunlarda görev alacak oyuncular, opera şarkıcıları ve dansçılar için Ocak 2020 net asgari ücret (AGİ hariç) olan yaklaşık 2.000 TL'nin üç aylık geri ödemesiz bir ödeme şeklinde yapılması,**

-TUİK'in en son 2014 yılında açıklamış olduğu "Tiyatro Oyuncusu TUİK Kazanç Bilgisi Sorgulama Raporu"na göre örneğin; tiyatro oyuncusu mesleğini icra eden bir kişinin 2014 yılında (Kasım 2014) aylık ortalama brüt ücretinin 4.802 TL olduğu; bu tutarın 2014 yılı asgari ücret brüt tutarı 1.134 TL'nin 4.23 katına tekabül ettiğini tespit ettik.

Ancak 2020 yılı için TUİK verileri açıklanmadı, buna rağmen yaptığımız hesaplara göre günümüz itibariyle bir tiyatro oyuncusunun alacağı ortalama brüt ücret, 2020 yılı asgari ücret bürüt tutarı olan 2.943 TL'nin 4.23 katına tekabül etmektedir. Bu meblağnormal şartlarda AGİ, yol ve ulaşım ücreti de eklenerek hesaplanmalı ancak Oyuncuar Sendikası olarak bu destekten daha fazla meslektaşımızın yararlanabilmesini istiyoruz.

Bunun için tek tek kişiler özelinde yevmiye hesabı yapmak ve uzun listeler hazırlamak yerine, herkes için eşit olmak kaydı ile Ocak 2020 (AGİ hariç) yaklaşık asgari ücret olan net 2.000 TL'yi baz almayı doğru buluyoruz.-

Kolaylaştırıcı Önerilerimiz:

- Söz konusu aylar için açıklanmış olan oyunlar ve gösterilerin ve görev alan sanatçıların tespitinde sendika olarak aktif görev alabilir ve genel bir maaliyet tablosu hazırlayabiliriz.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı bu öneriyi hayata geçirebilirse, Bakanlığın yönetim ve denetiminde meslek birlikleri, sendikalar, sivil toplum kuruluşları ile oluşturulacak bir kurul, çalışmaya katkı sunabilir.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı aylık asgari ücret oranında bir ödeme yerine oyun, performans veya gösteri sayısına göre bir plan çıkarmayı daha makul görürse burada oyun başına asgari bir yevmiye hesabı çıkarılabilir.
- Yine açıklanmış ve iptal edilen oyunlar ve gösteriler ile ilgili bilgileri biletix, biletvia, tiyatrolar.com gibi sitelerden tespit edilip karşılaştırılabilir.

Oyuncular Sendikası olarak yukarıda en yalın hali ile sunmuş olduğumuz destek önerilerimizin Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından değerlendirilebilir, yürürlüğe konulabilir ve denetlenebilir olduğuna inanıyoruz. Sizlerden gelecek her türlü talep doğrultusunda bu çalışmalarımızı geliştirmeye hazır olduğumuzu saygılarımızla bildiririz.

Oyuncular Sendikası
Yönetim Kurulu Başkanı
Demet Akbağ Çika

Sahne Perde, Film, Mikrofon
Oyuncular Sendikası
Kuloğlu Mah. Mete Cad. Gazeteci
Erol Dernek Sok. No:8 K:3
Beyoğlu - İSTANBUL
Vergi Dai. V.D.: 7360491395